

Sygn.akt III AUa 570/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Bożena Szponar - Jarocka

Sędziowie Alicja Sołowińska

Teresa Suchcicka

Protokolant Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 r. w B.

sprawy z odwołania M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do odsetek

na skutek apelacji wnioskodawcy M. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 czerwca 2019 r. sygn. akt IV U 823/19

I. zmienia zaskarżony wyrok częściowo w punkcie I w ten sposób, że przyznaje M. B. prawo do odsetek z tytułu nieterminowo wypłaconej renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 16 grudnia 2018r. do 14 lutego 2019r.;

II. w pozostałym zakresie apelację oddala;

II. koszty postępowania wzajemnie znosi między stronami.

A. B. S. T. S.

Sygn. akt III AUa 570/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 31.01.2019r., wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23.11.2016 r. przyznał M. B. prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1.01.2014 r., tj. od daty określonej wyrokiem Sądu. Jednocześnie decyzją z tej samej daty Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. po rozpatrzeniu wniosków M. B. z dnia 21.08.2014 r. i 16.01.2019 r. odmówił mu prawa do odsetek w wypłacie świadczenia.

Odwołania od powyższych decyzji wniósł M. B.. Decyzjom tym zarzucił:

1) w zakresie wysokości świadczenia:

a) naruszenie art. 62 ust. 1, pkt 2, 3, ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez błędne, zaniżone obliczenie wysokości renty w decyzji o przyznaniu renty z 31 stycznia 2019r., i wypłatę zaniżonej kwoty świadczenia za 33 miesiące i 13 dni;

b) naruszenie art. 12 ust. 3, art. 13 ust. 1 pkt 1, 2, art. 14 ust. 1 pkt 5., ust. 3, art. 60 ust. 1, art. 64, art. 119 ust. 1, 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; art. 69 ust. 1, ust. 2. pkt 1, art. 83 ust. 3, art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz § 1 pkt. 1, § 3 ust. 1, § 4 ust. 1, 2 pkt. 3, § 5 ust. 1, § 6, § 7 ust. 1 i § 8 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne;

2) w zakresie odsetek w wypłacie świadczenia:

a) naruszenie art. 105 ust. 1, 2, art. 106 ust. 1 pkt 1, 2, ust. 2, art. 108 ust. 1, pkt 1, 2, 3, 4, art. 109 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze, wyrażające się tym, że w decyzji odmownej przyznania renty wydanej dnia 18 lipca 2014 r. tj. po 6 miesiącach licząc od dnia zgłoszenia wniosku o świadczenie, ZUS uznał, iż nie stwierdza u skarżącego naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym długotrwałą niezdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, do czego ZUS nie miał i nie ma prawa w świetle ustawy - Prawo Lotnicze (art. 105 - 112), tj. w przypadku posiadanych przez ubezpieczonego w tym czasie kwalifikacji pilota samolotowego liniowego oraz pomimo otrzymania przez niego orzeczenia o niezdolności do pracy z dnia 23 listopada 2012 r., wydanego przez komisję lekarską centrum medycyny lotniczej po badaniach lotniczo-lekarskich uniemożliwiającego skarżącemu wykonywanie pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacji pilota samolotowego liniowego (kwalifikacje do przeprowadzania badań pilota samolotowego liniowego posiada wyłącznie komisja lekarska centrum medycyny lotniczej);

b) poprzez wydanie decyzji o obserwacji szpitalnej na oddziale neurologii Szpitala (...) w O., nieuprawnionego do wydawania opinii lekarskiej w sprawie stwierdzenia zdolności skarżącego do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami tj. pilota samolotowego liniowego.

Odwołujący domagał się poprawnego obliczenia wysokości jego renty z tytułu niezdolności do pracy oraz wypłaty odsetek ustawowych od dnia 1.01.2014 r. do dnia wypłaty świadczenia. Nadto w ich treści zawarł wniosek o naprawienie szkody spowodowanej przez organ rentowy poprzez wypłatę odszkodowania na podstawie art. 471 k.c. w wysokości: 15.492 zł wraz z odsetkami za opóźnienie w wypłacie świadczenia od dnia złożenia odwołania do dnia zapłaty.

Organ rentowy w odpowiedziach na odwołania wniósł o ich oddalenie.

Na rozprawie w dniu 11.06.2019 r. odwołujący cofnął odwołanie od decyzji przyznającej prawo do świadczenia rentowego i wyliczającej jego wysokość.

Pełnomocnik organu rentowego wyraził zgodę na cofnięcie odwołania od wskazanej decyzji.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 11 czerwca 2019 r. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 31 stycznia 2019 r. znak (...) w przedmiocie prawa do wypłaty odsetek (pkt I), umorzył postępowanie w zakresie decyzji z dnia 31 stycznia 2019 r. znak: I/15/023032868 o przyznaniu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (pkt II); roszczenie M. B. o zapłatę odszkodowania w kwocie 15.492 zł wraz z ustawowymi odsetkami skierowane przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. przekazał Sądowi Rejonowemu w Olsztynie Wydziałowi Cywilnemu (pkt III).

Sąd ten ustalił, że wnioskodawca M. B., w latach 1984-1989 pracował jako inżynier dowódca - pilot, a następnie od 1989 r. jako pilot samolotowy liniowy w (...). Orzeczeniem Nadzoru Lotniczego Państwa (...) z dnia 23.11.2012r. odmówiono wnioskodawcy wydania świadectwa zdrowia klasy 1 z powodu stwierdzonej dyskopatii kręgosłupa

szyjnego i lędźwiowego z uogólnionymi zespołami korzeniowymi znacznie ograniczającymi sprawność i wydolność fizyczną. W okresie od 30 maja 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. wnioskodawca był uprawniony do okresowej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z uwagi na wielopoziomową dyskopatię kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego z zespołem bólowym szyjnym. Wniosek o przedłużenie prawa do świadczenia rentowego odwołujący złożył w dniu 16.12.2013 r. Orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 24 lutego 2014 r. wnioskodawca został uznany za osobę częściową niezdolną do pracy do kwietnia 2014 r. Orzeczenie zakwestionowane zostało w trybie nadzoru orzeczniczego przez lekarza Inspektora Nadzoru i przekazane Komisji do ponownego rozpatrzenia. Następnie skarżący poddany został obserwacji na Oddziale Klinicznym Neurologii w Szpitalu Wojewódzkim w O. w dniach 2 czerwca 2014 r. - 5 czerwca 2014 r. Ordynator ww. Oddziału w opinii z dnia 10 czerwca 2014 r. uznał, iż zgłaszane przez skarżącego dolegliwości bólowe kręgosłupa i głowy nie powodowały jego niezdolności do pracy. Psycholog zalecił skarżącemu z powodu sytuacji rodzinnej i sądowej okresowe konsultacje psychologiczne i psychiatryczne. Orzeczeniem z dnia 27 czerwca 2014 r. Komisja Lekarska ZUS uznała skarżącego za zdolnego do pracy. Biorąc powyższe za podstawę Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z 18.07.2014 r. odmówił skarżącemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Z dalszych ustaleń Sądu wynikało, że wnioskodawca wniósł odwołanie od tej decyzji do Sądu Okręgowego w Olsztynie. W toku prowadzonego postępowania celem ustalenia stanu zdrowia wnioskodawcy Sąd zgromadził dokumentację dotyczącą jego stanu zdrowia (przedkładaną przez skarżącego w toku procesu) i przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu: psychologii, psychiatrii, neurologii, ortopedii i medycyny pracy. Biegły psycholog w opinii z dnia 23 października 2014r., po określeniu osobowości wnioskodawcy jako introwertywnej, umiarkowanie zrównoważonej emocjonalnie ze wskazaniem na umiarkowany poziom depresji, ocenił, że stan psychiczny skarżącego uniemożliwia wykonywanie pracy w zawodzie pilota. Biegły neurolog i chirurg-ortopeda w swojej opinii z dnia 30 marca 2015 r. po rozpoznaniu u skarżącego choroby zwyrodnieniowo-dyskopatycznej, przebytej rwy kulszowej i napięciowych bólów głowy, ocenili, że wnioskodawca był zdolny do pracy po dniu 31.12.2013 r. Biegły z zakresu medycyny pracy orzekł, że z uwagi na stan zdrowia wnioskodawca jest zdolny do pracy zarobkowej odpowiedniej dla poziomu posiadanych kwalifikacji. Wobec przedłożenia przez skarżącego dodatkowej dokumentacji medycznej, Sąd dopuścił dowód z opinii innego zespołu biegłych z zakresu neurologii i ortopedii. Nowy biegły lekarz neurolog, po rozpoznaniu u ubezpieczonego wielopoziomowej dyskopatii szyjnej i lędźwiowej z zespołem bólowym w wywiadzie bez objawów ubytkowych ocenił, że jest on zdolny do pracy, a specyfika pracy pilota przedstawiona w aktach sprawy nie stoi temu na przeszkodzie. Jednakże sugerował potrzebę przeprowadzenia badania wnioskodawcy przez biegłego z zakresu psychiatrii i medycyny lotniczej, który oceniłby jednoznacznie możliwość wykonywania przez skarżącego pracy pilota. Powołany w sprawie inny biegły chirurg-ortopeda, po rozpoznaniu choroby zwyrodnieniowo-dyskopatycznej kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego z zespołem bólowym w wywiadzie, w opinii z 28.04.2016 r. uznał M. B. za zdolnego do pracy. Kolejny powołany biegły lekarz z Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w W. - specjalista neurolog- psychiatra, specjalista medycyny lotniczej, po zapoznaniu się z aktami sprawy oraz zbiorem akt lotniczo-lekarskich będących w posiadaniu archiwum (...) w W., w opinii z 21.09.2016 r. stwierdził, że u wnioskodawcy istnieją samoistne zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne kręgosłupa szyjnego lędźwiowego. Nie wykluczył także, że przewlekły, nie poddający się leczeniu zespół bólowy skarżącego to tzw. maska depresyjna. Zdaniem tego biegłego u wnioskodawcy istnieje niezadowolający stan psychofizyczny, uwarunkowany nieprawidłową osobowością, cechami dekompensacji zawodowej, obniżoną motywacją do zawodu oraz zaburzeniami depresyjnymi o umiarkowanym nasileniu. Z tego powodu wnioskodawca powinien znajdować się pod opieką PZP i zostać poddany terapii farmakologicznej oraz psychoterapii. W konsekwencji, w ocenie biegłego neurologa-psychiatry wnioskodawca jest trwale częściowo niezdolny do pracy jako pilot liniowy. Natomiast kolejny biegły chirurg-ortopeda z Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w W. w opinii wydanej na podstawie akt sprawy ocenił, że z przyczyn wyłącznie ortopedycznych nie ma podstaw do stwierdzenia, że M. B. jest niezdolny do pracy w charakterze pilota samolotowego liniowego.

Sąd Okręgowy w Olsztynie w oparciu o zebrany materiał dowodowy, podzielając opinię biegłego specjalisty neurologa-psychiatry, specjalisty medycyny lotniczej wyrokiem z dnia 23.11.2016 r., sygn. IV U 6757/14, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy M. B. prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1.01.2014 r. Apelację od powyższego wyroku wniosły obie strony. Sąd Apelacyjny w Białymstoku podzielając zarzuty

organu rentowego do opinii biegłego specjalisty z zakresu: medycyny lotniczej, neurologii i psychiatrii, przychylił się do jego wniosku i celem jednoznacznej oceny stanu zdrowia M. B., uzupełnił postępowanie dowodowe poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłych sądowych lekarzy z zakresu neurologii, psychiatrii, psychologii i medycyny pracy. Zdaniem biegłego z zakresu psychiatrii rozpoznane schorzenia nie powodują u skarżącego niezdolności do pracy. Podobnie orzekł biegły specjalista z zakresu neurologii, który wskazał, że stopień upośledzenia sprawności narządu ruchu nie czyni M. B. osobą niezdolną do pracy. Tożsame stanowisko w przedmiocie oceny zdolności do pracy skarżącego zajął biegły z zakresu psychologii. Natomiast biegła z zakresu medycyny pracy stwierdziła, że rozpoznane u ubezpieczonego schorzenia neurologiczne, kardiologiczne, niedosłuch, szumy uszne, bóle i zawroty głowy oraz przebyte zaburzenia nastroju - adaptacyjne o charakterze depresyjno-lękowym i stopień zaawansowania tych schorzeń powoduje u wnioskodawcy po 31.12.2013 r. nadal częściową niezdolność do pracy na stałe. Sąd Apelacyjny w Białymstoku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 15.11.2018 roku, sygn.: III AUa 64/17 oddalił apelację organu rentowego, odrzucił apelację M. B., a jego wniosek zawarty w odwołaniu z dnia 21.08.2014 r. o zasądzenie odsetek od renty należnej od dnia 1.01.2014 r. do dnia zapłaty przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. jako nowe żądanie dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy. Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku wpłynął do organu rentowego w dniu 7 grudnia 2018 r. W dniu 13 grudnia 2018 r. Zakład – wobec treści oświadczenia wnioskodawcy o pozostawaniu w zatrudnieniu, zawartego we wniosku o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z dnia 16 grudnia 2013 r. - wezwał wnioskodawcę do wypełnienia i zwrócenia oświadczenia dotyczącego pobierania przez skarżącego świadczeń w okresie od 1.01.2014 r. z tytułu zatrudnienia, zasiłku dla bezrobotnych, czy też z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Oświadczenie skarżącego wpłynęło do organu rentowego w dniu 16.01.2019 r. Decyzją z dnia 31.01.2019 r., w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23.11.2016 r., organ rentowy przyznał skarżącemu prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1.01.2014 r. Zakład ustalił termin płatności świadczenia na 15 dzień każdego miesiąca, a należność z tytułu wyrównania renty za okres od dnia 1.01.2014 r. do 13.10.2016 r. wraz ze świadczeniem za miesiąc luty 2019 r., przekazał na rachunek bankowy skarżącego w dniu 14.02.2019 r. Wyrównanie zostało wypłacone za okres zamknięty, ponieważ wnioskodawcy decyzją z dnia 20.03.2017 r. przyznano prawo do emerytury pomostowej od dnia 14.10.2016 r. W dniu 16.01.2019 r. odwołujący zwrócił się do organu rentowego o wypłatę odsetek z tytułu opóźnienia w przyznaniu świadczenia rentowego.

W świetle poczynionych ustaleń, Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie od decyzji z dnia 31.01.2019 r. w przedmiocie prawa do wypłaty odsetek jest niezasadne. Stan faktyczny ustalony w niniejszej sprawie nie był sporny i poczyniony w oparciu o zebrane dokumenty w aktach rentowych skarżącego oraz w toku postępowania w sprawie IV U 6757/14/ III AUa 64/17 prowadzonej przed tutejszym sądem oraz Sądem II instancji.

Spór w sprawie koncentrował się wokół oceny, czy w świetle przepisów prawa i ustaleń faktycznych organ rentowy zasadnie odmówił M. B. wypłaty odsetek od przyznanej na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z 23.11.2016 r. stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1.01.2014 r. W ocenie ubezpieczonego za prawem do odsetek przemawia działanie organu rentowego - błędna ocena stanu zdrowia dokonana przez lekarzy orzeczników ZUS oraz ich niekompetencja.

Sąd Okręgowy wskazał, że w myśl art. 118 ust. 1-5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120 (ust. 1). W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust.1a). Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. Natomiast, jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do

przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów (ust. 2 i 3). Przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 5. Wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni (ust. 4 i 5). Jeżeli dla stwierdzenia uprawnień do świadczenia wymaga się wydania decyzji, termin do jej wydania biegnie od daty wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, to znaczy przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Natomiast zgodnie z art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli organ rentowy - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Sąd podkreślił, że na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego określenie „okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności” oznacza, że organ rentowy nie jest obowiązany do wypłaty odsetek, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, ale również wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od organu rentowego (por. np. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2010, III UK 20/10, LEX nr 694242 i z dnia 7 kwietnia 2010 r., I UK 345/09, LEX nr 607445).

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że komisji lekarskiej, a w konsekwencji organu rentowego, nie można obciążyć błędną oceną niezdolności ubezpieczonego do pracy, kiedy dokonanie tej oceny było ponadprzeciętnie trudne. Owa trudność została natomiast stwierdzana post factum na podstawie zakresu postępowania dowodowego i jego wyników, zwłaszcza jeżeli wyniki te były rozbieżne. W takiej sytuacji nie można mieć zastrzeżeń do członków komisji lekarskiej, w zakresie ich staranności i fachowości, a zatem nie można też mówić o odpowiedzialności organu rentowego. Sąd zauważył nadto, iż ostateczne orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS poprzedzone było obserwacją skarżącego w Szpitalu Wojewódzkim w O., konsultacjami lekarzy neurologa, ortopedy i psychologa, a także orzeczenie uwzględniło stanowisko ordynatora Oddziału Klinicznego Neurologii, który nie uznał badanego za niezdolnego do pracy. Dopiero wynik długotrwałego postępowania dowodowego prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Olsztynie i Sądem Apelacyjnym w Białymstoku pozwolił na ostateczne udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy skarżący był nadal po dniu 1.01.2014 r. niezdolny do pracy. Sąd podkreślił, że w powołanej sprawie Sąd Okręgowy korzystał z wiadomości specjalnych trzech kolejnych zespołów biegłych z zakresu neurologii i ortopedii, a także psychologii i psychiatrii oraz medycyny pracy, przy czym zdania biegłych były rozbieżne. Biegły psycholog wskazał na stan zdrowia skarżącego uniemożliwiający mu wykonywanie pracy, natomiast pozostali biegli uznawali zdolność odwołującego do pracy. Dopiero opinia biegłego neurologa-psychiatry, oparta na licznej dokumentacji lekarskiej, przede wszystkim dokumentacji niedostępnej organowi rentowemu, bo pozyskanej z archiwum Wojskowego Instytutu (...) w W. stała się podstawą przyznania wnioskodawcy świadczenia rentowego od dnia 1.01.2014 r. Biegły ten dysponował dokumentacją zgromadzoną na etapie postępowania przed organem rentowym, ale także nowymi dowodami leczenia przedłożonymi przez wnioskodawcę w sprawie: IV U 6757/14. Co więcej, orzeczenie zapadłe w powyższej sprawie było kwestionowane przez obie strony. Dlatego też Sąd Apelacyjny w Białymstoku mając na względzie rozbieżność zdań biegłych sądowych w ocenie stanu zdrowia wnioskodawcy i w celu jednoznacznej oceny stanu zdrowia M. B., uzupełnił postępowanie dowodowe i dopuścił dodatkowo dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu neurologii, psychiatrii, psychologii i medycyny pracy. Dopiero opinia ostatniego z nich potwierdziła prawidłowość wyroku Sądu I instancji, bowiem zdaniem biegłych powołanych przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku - psychiatry, psychologa i neurologa rozpoznane u skarżącego schorzenia nie powodują u niego niezdolności do pracy. Zatem dopiero postępowanie odwoławcze przed Sądem Okręgowym i Sądem Apelacyjnym pozwoliło na ocenę, że wnioskodawca był nadal po dniu 31.12.2013 r. stale częściowo niezdolny do pracy, w szczególności z powodów natury psychiatrycznej.

W tych okolicznościach – zdaniem Sądu- nie można było przypisać organowi rentowego błędu co do ustaleń faktycznych dotyczących stanu zdrowia odwołującego na etapie przed wydaniem decyzji z dnia 31.01.2019 r. Postępowanie sądowe w sprawie IV U 6757/14 było konieczne dla wyjaśnienia okoliczności sprawy i zbadania wszystkich przesłanek do przyznania wnioskodawcy prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nadal po dniu 31.12.2013 r.

Sąd nie podzielił poglądu skarżącego jakoby jedynym kompetentnym organem w kwestii ustalania niezdolności do pracy jako przesłanki warunkującej prawo od renty była komisja lekarska z centrum medycyny lotniczej. Zgodnie z treścią art. 14 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia: daty powstania niezdolności do pracy, trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy, związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami, trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do samodzielnej egzystencji, celowości przekwalifikowania zawodowego dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik Zakładu. Przepisy nie dopuszczają zatem, by organ rentowy decyzję w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy opierał na stanowisku lekarzy z centrum medycyny lotniczej.

Nadto Sąd zwrócił uwagę, iż w przedmiotowej sprawie korzystny dla skarżącego prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie w przedmiocie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nie spowodował uruchomienia wypłaty świadczenia na przyszłość, a to z uwagi na bezsporną okoliczność pobierania przez skarżącego od 14 października 2016 r. emerytury pomostowej. W tej sytuacji organ rentowy zobowiązany został do wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy za okres zamknięty do 13 października 2016 r. Zatem, w sprawie niniejszej istotna pozostawała data wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji ustalającej prawo do renty.

W ocenie Sądu I instancji wypłata renty w prawidłowej wysokości uzależniona była od stanowczej informacji przekazanej przez wnioskodawcę odnośnie pobierania świadczeń (w tym wynagrodzenia) w kontekście art. 104 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wprawdzie trzydziesty dzień od wpływu odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku upłynął z dniem 6.01.2019r., jednakże w dniu 13.12.2018 r. organ rentowy słusznie wezwał wnioskodawcę do wypełnienia i zwrócenia oświadczenia dotyczącego pobierania przez skarżącego świadczeń w okresie od 1.01.2014 r. Oświadczenie to (wypełnione i podpisane) wpłynęło do organu rentowego w dniu 16.01.2019 r., decyzja wykonująca wyrok Sądu I instancji, którą przyznano wnioskodawcy rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy została wydana w dniu z dnia 31.01.2019 r. Termin wypłaty świadczenia wnioskodawcy jest ustalony na 15 dzień każdego miesiąca. W związku z tym, iż okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a najbliższym terminem płatności był krótszy niż 30 dni, świadczenie rentowe winno zostać wypłacone do dnia 15 lutego 2019 r. Bezspornie zaś zostało przekazane na rachunek bankowy w dniu 14.02.2019 r.

W ocenie Sądu I instancji brak było podstaw do uwzględnienia odwołania od decyzji odmawiającej wypłaty odsetek. Stąd też Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 31.01.2019 r. w ww. przedmiocie z punktu I wyroku. W zakresie drugiej z zaskarżonych decyzji z dnia 31.01.2019 r. o przyznaniu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy Sąd na mocy art. 355 § 1 k.p.c. w związku z art. 203 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie– pkt II wyroku. Natomiast roszczenie M. B. o zapłatę odszkodowania w kwocie: 15.492 zł wraz z ustawowymi odsetkami skierowane przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Sąd na mocy art. 464 k.p.c. w związku z art. 476 § 2 k.p.c. przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Olsztynie Wydziałowi Cywilnemu.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca M. B.. Zaskarżając wyrok w części – w zakresie pkt I, zarzucił mu naruszenie:

1. przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu i

nieprzyznaniu odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia rentowego w sytuacji, gdy możliwe było ustalenie przez organ rentowy prawa do świadczenia już w dacie złożenia wniosku przez ubezpieczonego, nie zaś w dacie doręczenia temu organowi wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 listopada 2018r;

- art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu i nieprzyznaniu odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia rentowego w sytuacji, gdy możliwe było ustalenie przez organ rentowy prawa do świadczenia już w dacie wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23 listopada 2016r.

- art. 106 ust. 1 prawo lotnicze poprzez nie uwzględnienie iż uprawnienia do badań w zakresie zdolności do wykonywania lotów zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami pilota samolotowego liniowego posiadają centra medycyny lotniczej i lekarze orzecznicy medycyny lotniczej tym samey orzeczenia o tychże podmiotów wskazują o niezdolności do pracy w zakresie posiadanych kwalifikacji.

2. przepisów prawa procesowego tj.

- art. 233 §1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i wydanie wyroku na podstawie wybiórczej oceny dowodów, skutkujące błędnym ustaleniem stanu faktycznego z pominięciem dowodów, z których wynikają wnioski odmienne od ustaleń Sądu, poprzez dokonanie przez Sąd pomimo wykazania zgromadzonym materiałem dowodowym, iż organ rentowy miał możliwość dokonania prawidłowych ustaleń w przedmiocie zasadności wniosku ubezpieczonego o przyznanie na jego rzecz świadczenia z tytułu niezdolności do pracy bezpośrednio po złożeniu wniosku przez ubezpieczonego lub po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w Olsztynie sygn. akt IV U 6757/ 14.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie renty należnej od 1.01.2014 r. do dnia wypłaty świadczenia przez organ rentowy; alternatywnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie renty należnej od 23.11.2016r. do dnia zapłaty świadczenia przez organ rentowy oraz nadto o zasądzenie kosztów procesu za I i II instancje w tymże za II instancję, kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się jedynie w nieznaczej części zasadna.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy organ rentowy jest zobowiązany do przyznania M. B. odsetek za okres od 1 stycznia 2014r. do dnia zapłaty świadczenia tj. do 14 lutego 2019 r., w związku z opóźnieniem w przyznaniu i wypłacie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Stan faktyczny sprawy był w zasadzie bezsporny, natomiast spór dotyczył interpretacji przepisów art. 118 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i art. 85 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych reguluje art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym, jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. W korelacji z powyższą normą pozostaje przepis art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z przedmiotowym uregulowaniem organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego

wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza natomiast dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę (wyr. Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08, OSNP 2010, Nr 23-24, poz. 293). Jednak w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego (sądu ubezpieczeń społecznych) za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). Obowiązek świadczenia odsetek po stronie ZUS powstaje zatem w przypadku, gdy organ rentowy miał możliwość ustalenia prawa do świadczenia lub jego wypłaty w określonej wysokości, a nie wykonał swego obowiązku, mimo upływu 30 dni od chwili powzięcia koniecznych wiadomości. Zaznaczyć należy, iż Sąd Okręgowy zmieniając zaskarżoną decyzję i przyznając odwołującemu wyrokiem z 23 listopada 2018 r. prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1.01.2014 r. powinien orzec o tym, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Sąd Okręgowy nie poczynił w tym zakresie żadnych ustaleń, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie pozbawia jednak ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (uchwała Sądu Najwyższego z 24 marca 2011 r., I UZP 2/11).

Zgodnie z orzecznictwem sądowym, powołanych przepisów nie można interpretować w oderwaniu od utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 11 września 2007 r. w sprawie P 11/07, który rozstrzygał o zgodności art. 118 ust. 1a z Konstytucją. W uzasadnieniu ww. wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przez pojęcie „wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności” z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Trybunał Konstytucyjny zaznaczył, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia, w sytuacji gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04, OSNP 2005 r. Nr 19, poz. 308). Dzień doręczenia prawomocnego orzeczenia sądu, w razie gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, nie jest jedynym możliwym początkiem biegu terminu wydania przez organ rentowy decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia i wypłaty tego świadczenia. Początek biegu tego terminu można wskazać wcześniej. Byłby to dzień, w którym organ rentowy mógł ustalić to prawo, gdyby działał prawidłowo. Na gruncie dotychczasowych przepisów zasadą było, że organ rentowy w praktyce uznawał, że 30-dniowy termin wydania decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, biegnie zawsze od dnia doręczenia mu prawomocnego orzeczenia sądu, niezależnie od tego, co sprawiło, że to sąd, a nie organ rentowy, ustalił prawo. Po rozstrzygnięciu Trybunału Konstytucyjnego utrzymała się praktyka, że termin ten powinien być liczony od dnia doręczenia prawomocnego wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał właściwie, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

W podobny sposób interpretuje art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej Sąd Najwyższy. W jego orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że do wyłączenia obowiązku wypłaty odsetek nie jest wystarczające wykazanie, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005, Nr 10, poz. 147). W uzasadnieniu wyroku z 21 czerwca 2012 r. w sprawie III UK 110/11 Sąd Najwyższy wywodził, iż w celu ustalenia, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie spowodowane błędem w ustaleniach faktycznych, konieczne jest wykazanie, że w przepisany termin ZUS nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy wskazał na konieczność uwzględnienia tego, czy organ

rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08, OSNP 2010, nr 23-24, poz. 293).

Z przedstawionego stanu prawnego wynika, że jeśli dla stwierdzenia uprawnień do świadczenia wymaga się wydania decyzji, termin do jej wydania biegnie od daty wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, co dotyczy także ponownego ustalenia prawa do świadczenia. Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” rozumieć trzeba wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2010 r. I UK 345/09, LEX nr 987574). Dokonując klasyfikacji okoliczności leżących po stronie ZUS, w aspekcie art. 85 ustawy systemowej, dzieli się je tradycyjnie na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku prawidłowo wskazał, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż w odniesieniu do wad postępowania dowodowego (orzeczniczego) w sprawach wymagających ustalenia niezdolności do pracy w orzecznictwie przyjmuje się, że odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jest wyłączona wtedy gdy: 1) w postępowaniu sądowym przedstawiono nowe dowody lub okoliczności, które miały znaczenie dla zmiany ustaleń w zakresie zdolności do pracy, a za wcześniejsze nieprzedstawienie tychże odpowiada ubezpieczony, 2) w toku procesu przeprowadzono obszerne postępowanie dowodowe, zwłaszcza w sytuacji rozbieżnych wniosków opinii biegłych, w tym kiedy na skutek takiego postępowania dochodzi do ustalenia niezdolności do pracy po przeprowadzeniu dowodów z opinii kilku biegłych tych samych lub pokrewnych specjalności.

W niniejszej sprawie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było ustalenie, że odwołujący jest po dniu 31.12.2013 r. osobą niezdolną do pracy. Istotne w kontekście prawa do odsetek jest więc stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania, zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności warunkującej prawo do przyznania mu świadczenia rentowego. Jak trafnie podniósł Sąd Okręgowy, w postępowaniu przed organem rentowym ustalenie istnienia u ubezpieczonego niezdolności do pracy może być dokonane wyłącznie na podstawie orzeczenia lekarzy orzeczników. W myśl art. 14 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, oceny niezdolności do pracy dokonuje bowiem w formie orzeczenia lekarz orzecznik ZUS, od którego służy sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS (ust. 2a). Nie ma zatem racji apelujący podnosząc w apelacji, iż uprawniony do oceny jego zdolności do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami może być tylko lekarz orzecznik medycyny lotniczej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że M. B. w okresie od 30 maja 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. 16 grudnia 2013 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do renty na dalszy okres. Lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z 13 stycznia 2014 r. uznał go za osobę częściową niezdolną do pracy do 30 kwietnia 2014 r. Orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 24 lutego 2014 r. wnioskodawca również został uznany za osobę częściową niezdolną do pracy do 30 kwietnia 2014 r. Orzeczenie to zostało zakwestionowane w trybie nadzoru orzeczniczego przez Lekarza Inspektora Nadzoru i przekazane Komisji do ponownego rozpatrzenia. Następnie skarżący poddany został obserwacji na Oddziale Klinicznym Neurologii w Szpitalu Wojewódzkim w O. w dniach 2 czerwca 2014 r. - 5 czerwca 2014 r. Kolejnym orzeczeniem z 27 czerwca 2014 r. Komisja Lekarska ZUS stwierdziła, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy. Orzeczenie to stanowiło podstawę odmowy prawa do dalszego świadczenia w postępowaniu przed organem rentowym, co nastąpiło decyzją z dnia 18 lipca 2014 r. Na skutek odwołania ubezpieczonego od tej decyzji toczyło się postępowanie przed Sądem

Okręgowym w Olsztynie pod sygn. akt VI U 6757/14. W toku tego postępowania, Sąd dopuścił dowód opinii biegłych sądowych z zakresu: psychologii, psychiatrii, neurologii, ortopedii i medycyny pracy. Biegły psycholog ocenił, że stan psychiczny skarżącego uniemożliwia wykonywanie pracy w zawodzie pilota. Biegli neurolog i chirurg-ortopeda uznali, że wnioskodawca był zdolny do pracy po dniu 31.12.2013 r. Biegły z zakresu medycyny pracy orzekł, że z uwagi na stan zdrowia wnioskodawca jest zdolny do pracy zarobkowej odpowiedniej dla poziomu posiadanych kwalifikacji po dniu 31.12.2013 r. Kolejny biegły lekarz neurolog ocenił, że wnioskodawca jest zdolny do pracy, a specyfika pracy pilota przedstawiona w aktach sprawy nie stoi temu na przeszkodzie. Powołany w sprawie nowy biegły chirurg-ortopeda również uznał M. B. za zdolnego do pracy. Kolejny powołany biegły lekarz z Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w W. - specjalista neurolog- psychiatra, specjalista medycyny lotniczej, po zapoznaniu się z aktami sprawy oraz zbiorem akt lotniczo-lekarskich będących w posiadaniu archiwum (...) w W., w opinii z 21.09.2016 r. stwierdził, że wnioskodawca jest trwale częściowo niezdolny do pracy jako pilot liniowy. W sprawie sygn. akt VI U 6757/14 sporządzona została także opinia przez biegłego chirurga-ortopedę z Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w W., który na podstawie akt sprawy ocenił, że z przyczyn wyłącznie ortopedycznych nie ma podstaw do stwierdzenia, że M. B. jest niezdolny do pracy w charakterze pilota samolotowego liniowego. Sąd Okręgowy w Olsztynie, dzieląc opinię biegłego specjalisty neurologa- psychiatry, specjalisty medycyny lotniczej wyrokiem z 23.11.2016 r. sygn. akt IV U 6757/14 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy M. B. prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1.01.2014 r. Apelację od powyższego wyroku wniosły obie strony. Sąd Apelacyjny w Białymstoku uzupełnił postępowanie dowodowe poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłych sądowych lekarzy z zakresu neurologii, psychiatrii, psychologii i medycyny pracy. Zdaniem biegłego z zakresu psychiatrii rozpoznane schorzenia nie powodują u skarżącego niezdolności do pracy. Podobnie orzekł biegły specjalista z zakresu neurologii, który wskazał, że stopień upośledzenia sprawności narządu ruchu nie powoduje u M. B. niezdolności do pracy. Tożsame stanowisko w przedmiocie oceny zdolności do pracy skarżącego zajął biegły z zakresu psychologii. Natomiast biegła z zakresu medycyny pracy stwierdziła, że rozpoznane u ubezpieczonego schorzenia neurologiczne, kardiologiczne, niedosłuch, szumy uszne, bóle i zawroty głowy oraz przebyte zaburzenia nastroju - adaptacyjne o charakterze depresyjno-lękowym i stopień zaawansowania tych schorzeń powoduje u wnioskodawcy po 31.12.2013 r. nadal częściową niezdolność do pracy na stałe. Uwzględniając wnioski tej opinii, Sąd Apelacyjny w Białymstoku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 15.11.2018 r., sygn. III AUa 64/17 oddalił apelację organu rentowego, odrzucił apelację M. B., a jego wniosek zawarty w odwołaniu z dnia 21.08.2014 r. o zasądzenie odsetek od renty należnej od dnia 1.01.2014 r. do dnia zapłaty przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. jako nowe żądanie dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy. Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku wpłynął do organu rentowego w dniu 7 grudnia 2018 r. W dniu 13 grudnia 2018 r. Zakład – wobec treści oświadczenia wnioskodawcy o pozostawaniu w zatrudnieniu, zawartego we wniosku o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z dnia 16 grudnia 2013 r. - wezwał wnioskodawcę do wypełnienia i zwrócenia oświadczenia dotyczącego pobierania przez skarżącego świadczeń w okresie od 1.01.2014 r. z tytułu zatrudnienia, zasiłku dla bezrobotnych, czy też z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Oświadczenie skarżącego wpłynęło do organu rentowego w dniu 16.01.2019 r. Decyzją z dnia 31.01.2019 r., w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23.11.2016 r., organ rentowy przyznał skarżącemu prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1.01.2014 r. Zakład ustalił termin płatności świadczenia na 15 dzień każdego miesiąca, a należność z tytułu wyrównania renty przekazał na rachunek bankowy skarżącego w dniu 14.02.2019 r. W dniu 16.01.2019 r. odwołujący zwrócił się do organu rentowego o wypłatę odsetek z tytułu opóźnienia w przyznaniu świadczenia rentowego. Sąd Okręgowy (w obecnie rozpoznawanej sprawie) nie uznał odpowiedzialności organu rentowego za niewypłacenie odwołującemu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy i nie przyznał prawa do odsetek.

W ocenie Sądu Apelacyjnego należało uznać, że na etapie postępowania przed organem rentowym nie było możliwe obiektywne i bezsporne ustalenie, iż M. B. przysługuje dalsze prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Wbrew twierdzeniom skarżącego organ rentowy nie miał możliwości na etapie postępowania bezpośrednio toczącego się po złożeniu przez odwołującego w 2014 r. wniosku o ponowne ustalenie prawa do świadczenia, prawidłowej oceny stanu jego zdrowia w kontekście niezdolności do wykonywania pracy zarobkowej. Kwestia dotycząca ustalenia niezdolności do pracy wymagała przeprowadzenia szczegółowego postępowania dowodowego. Rozbieżności co do

oceny stanu zdrowia odwołującego powstały już na etapie postępowania przed organem rentowym. Lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z 13 stycznia 2014 r. uznał go za osobę częściową niezdolną do pracy do kwietnia 2014 r. Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 24 lutego 2014 r. również uznała wnioskodawcę za osobę częściową niezdolną do pracy do kwietnia 2014 r. Orzeczenie to zostało zakwestionowane w trybie nadzoru orzeczniczego przez Lekarza Inspektora Nadzoru i przekazane Komisji do ponownego rozpatrzenia. Następnie skarżący poddany został obserwacji na Oddziale Klinicznym Neurologii w Szpitalu Wojewódzkim w O. od 2 czerwca 2014 r. do 5 czerwca 2014 r. Ordynator ww. Oddziału w opinii z dnia 10 czerwca 2014 r. uznał, iż zgłaszane przez skarżącego dolegliwości bólowe kręgosłupa i głowy nie powodowały jego niezdolności do pracy. Psycholog zalecił skarżącemu z powodu sytuacji rodzinnej i sądowej okresowe konsultacje psychologiczne i psychiatryczne. Orzeczeniem z dnia 27 czerwca 2014 r. komisja lekarska ZUS uznała odwołującego za zdolnego do pracy. W toku postępowania pierwszoinstancyjnego, Sąd Okręgowy dopuścił dowody z opinii biegłych sądowych lekarzy z zakresu wielu specjalności (neurologów, ortopedów, psychologa, lekarza medycyny pracy i psychiatrów). Żaden z tych biegłych nie stwierdził jednoznacznie, że odwołujący jest niezdolny do wykonywania pracy. Niektórzy biegli sądowi co prawda twierdzili, że odwołujący jest niezdolny do pracy jako pilot. Jednakże wnioski te nie przesądzały istoty sprawy biorąc pod uwagę treść definicji niezdolności do pracy wynikającej z art. 12 ust. 1-3 i art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej). Natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej). Niezdolną do pracy jest zatem osoba, która nie tylko nie może wykonywać pracy na ostatnio zajmowanym stanowisku ale jednocześnie, która utraciła zdolność do wykonywania pracy i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Biegli sądowi stali na stanowisku, że w przypadku odwołującego taka możliwość przekwalifikowania istniała, m. in. biegła sądowa z zakresu neurologii uznała, że M. B. może wykonywać inne prace poza pilotażem samolotu jak: prace przy obsłudze lotnisk w ramach personelu naziemnego, prace w komisjach lotniczych, prace eksperta (k. 181 akt sprawy IV U 6757/14).

Podkreślić należy, iż złożone przed organem rentowym orzeczenie lotniczo –lekarskie z 23.11.2012 r. stwierdzające, iż M. B. z uwagi na stan zdrowia nie może pracować jako pilot zawodowy przewożący pasażerów (k. 49 akt ZUS) nie było wystarczające do uznania odwołującego za niezdolnego do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i nie mogło stanowić samoistnej podstawy do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Podobnie opinie biegłych sądowych opiniujących przed Sądem Okręgowym nie wyjaśniały jednoznacznie kwestii niezdolności odwołującego do pracy. Wprawdzie Sąd Okręgowy na podstawie opinii biegłego neurologa-psychiatry specjalisty medycyny lotniczej przyznał odwołującemu świadczenie rentowe od 1.01.2014 r. Jednak opinia ta została sporządzona jedynie na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sądowych, aktach ZUS i aktach pozyskanych z Wojskowego Instytutu Medycyny Lotniczej w W. bez przeprowadzenia bezpośredniego badania wnioskodawcy i została zakwestionowana przez obie strony postępowania. Dopiero więc rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny i uzupełnienie postępowania o kolejne opinie biegłych lekarzy, a w szczególności o opinię biegłego z zakresu medycyny pracy doprowadziło do ustalenia, że wnioskodawca jest po dniu 31.12.2013 r. stale częściowo niezdolny do pracy, co uzasadniało przyznanie mu prawa do renty z tego tytułu na stałe. Organ rentowy otrzymał tą opinię 11 października 2018 r. (k. 492 akt sprawy III AUa 64/17) z zakreślonym terminem 7 dni do złożenia pisemnych zarzutów. Organ rentowy po otrzymaniu tej opinii nie zgłosił zastrzeżeń do niej, co potwierdził w piśmie z dnia 22 października 2018 r., a zasadność wniesionej apelacji pozostawił na rozprawie do uznania Sądu Apelacyjnego (k. 506 akt sprawy III AUa 64/17).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy co do zasady trafnie stwierdził, że w postępowaniu przed organem rentowym nie było możliwe wyjaśnienie wszystkich wątpliwości niezbędnych do wydania prawidłowej decyzji w przedmiocie prawa odwołującego do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy po 31.12.2013 r. Wyjaśnienie kwestii niezdolności do pracy odwołującego wymagało bowiem przeprowadzenia postępowania dowodowego w postępowaniu sądowym (w dwóch instancjach). Wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego w sprawie III

AUa 64/17 wskazują, że ocena niezdolności do pracy odwołującego była bardzo trudna co wynikało zapewne z wysoko specjalistycznych kwalifikacji M. B., które posiada niewielu ubezpieczonych. W tym zakresie nie zasługiwały na uwzględnienie podniesione w apelacji zarzuty naruszenia art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy w okolicznościach sprawy mylnie jednak przyjął za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji - dzień wpływu prawomocnego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku do organu rentowego, tj. 7 grudnia 2018 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji należało uznać dzień - 18 października 2018 r., w którym organowi rentowemu upłynął termin 7 dni do ustosunkowania się do opinii biegłej sądowej z zakresu medycyny pracy sporządzonej przed Sądem Apelacyjnym i której to opinii ZUS w toku postępowania nie kwestionował.

W świetle art. 118 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokości, ust. 1-3 art. 118 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 5. W myśl art. 118 ust. 5 wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni. Organ rentowy ponosi więc odpowiedzialność z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia, zatem mając na uwadze treść art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych należało stwierdzić, że obowiązany jest do wypłaty odsetek.

Z akt ZUS wynika, że w pierwszej decyzji przyznającej odwołującemu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy organ rentowego ustalił termin płatności tego świadczenia na 15-ty dzień każdego miesiąca. Zatem w przypadku odwołującego przyjmując za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (18 października 2018 r.) to najbliższy termin płatności przypadałby na dzień 15 listopada 2018 r. Oznacza to jednak, że okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji a najbliższym terminem płatności był krótszy niż 30 dni. W tej sytuacji świadczenie rentowe powinno zostać wypłacone w następnym terminie płatności świadczenia, a zatem najpóźniej 15 grudnia 2018 r. W świetle powyższego odsetki przysługują odwołującemu od dnia następnego po tej dacie, czyli od 16 grudnia 2018 r. do dnia wypłaty świadczenia, tj. do 14 lutego 2019r.

Dlatego też, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny zmienił częściowo zaskarżony wyrok i orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku. W pozostałym zakresie apelację oddalił, na podstawie art. 385 k.p.c. (punkt II sentencji wyroku).

O kosztach postępowania za II instancję sąd orzekł w myśl zasady wyrażonej w art. 100 k.p.c., zgodnie z którą w razie częściowego uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone – pkt III sentencji wyroku.

A. B. S. T. S.